

KPSS

Genel Yetenek
Genel Kültür

Birincilerin Tercihi

Eğitimde

30. yıl

ezberbozan serisi

TÜRKÇE Sözel Mantık

KPSS Ders Notları

özetlenmiş içerik
pratik bilgiler
kritik notlar
ilgi çekici görseller
en güncel veriler

PEGEM AKADEMİ

YAZAR: Savaş Doğan

TÜRKÇE & SÖZEL MANTIK KPSS DERS NOTLARI

ISBN 978-605-318-746-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2017, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2017, Ankara

Yayın-Proje Yönetmeni: Özge Işıkcı
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Mehmet Gruşcu

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

İÇİNDEKİLER

Türkçe

Sözcükte Anlam.....	3
Cümlede Anlam.....	21
Paragrafta Anlam.....	32
Ses Bilgisi.....	45
Yapı Bilgisi.....	50
Sözcük Türleri.....	56
Cümle Bilgisi.....	84
Yazım Kuralları.....	89
Noktalama İşaretleri.....	103
Anlatım Bozuklukları.....	116

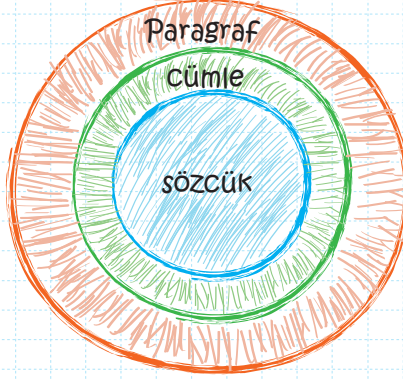
Şözel Mantık

Genel Bilgiler.....	131
Sıralama Kurguları.....	133
Eşleştirme Kurguları.....	149
Yer-Konum Kurguları.....	165

TÜRKÇE

1. BÖLÜM Sözcükte Anlam

Sözcüğün Anlam Özellikleri

Sözcükler metinlerin temel yapı taşıdır. Dolayısıyla metnin (ya da bir konuşmanın) anlaşılması için sözcük anlamlarının iyi bilinmesi gerekir. Dilimizde bazı sözcükler tek bir kavramı karşılarken bazıları ise birden çok anlam karşılar.

Tek anlamlı sözcükler

Sadece bir kavramı karşılayan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin başka anlamlara gelebilecek kullanımı yoktur.

Örnek:

"Kaldırım, testere, tencere" sözcüklerinin tek anlamı vardır.

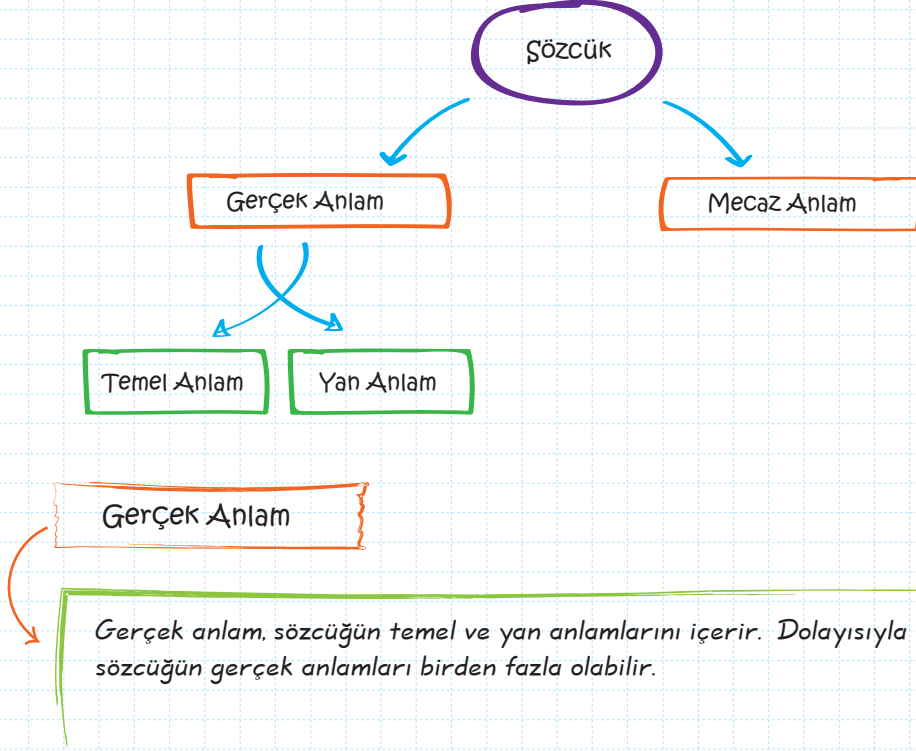
Çok anlamlı sözcükler

Kullanıldığı yere ve duruma göre birden çok anlam kazanabilen sözcüklerdir.

Örnek:

"Ağız" sözcüğü kullanıldığı yere göre birçok anlam kazanabilir: İnsan ağızı, mağara ağızı, yol ağızı, Karadeniz ağızı vs.

Dilimizde sözcüklerin kullanıldıkları cümleye göre kazandıkları farklı anlamlara "yan anlam" ya da "mecaz anlam" denir.

Temel Anlam:

Bir sözcük tek başına kullanıldığında **akla gelen ilk anlamına** temel anlam denir.

- ➔ Adamın kocaman ama estetik görümlü bir ağız vardı.
- ➔ Ormanda ateş yakmak oldukça tehlikeli ama sık rastlanan bir davranıştır.

Yan Anlam:

Bir sözcüğün **temel anlamıyla ilişkili olarak** kazandığı diğer anlamlardır.

- ➔ Mağaranın ağız o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu.
- ➔ Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar.

Pür Dikkat

"Yan anlam" ile "temel anlam" arasında herhangi bir şekilde (biçimsel benzerlik, ortak işlev, aynı maddeden oluşması...) ilgi kurulabilmelidir.

Örnek:

- ➔ Mağaranın **ağız**ı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu. ("Mağaranın ağız" ile yemeye, içmeye ve ses çıkarmaya yarayan organ olan "ağız" arasında biçimsel olarak bir benzerlik kurulmuştur.)
- ➔ Çocuğun **ateş**ini bir türlü düşüremiyorlar. ("Çocuğun ateş" ile nesnelerin tutuşmasıyla beliren "ateş" arasında bir ısı ortaklığı vardır.)

Mecaz Anlam

Sözcüğün gerçek anlamlarından (temel anlamından ve yan anlamlarından) tamamen koparak gerçek dışı (düşsel) anlamlarda kullanılmasıdır.

- ⊖ Bu mahallede onun gibi **ağız**ı bozuk birini daha görmedim.
- ⊖ Yeni seçilen muhtar, ilk toplantısında çok **ateş**li konuştu.

Pür Dikkat

KPSS'de "temel anlam" ve "yan anlam" ayrımı sorulmamış, nadiren de olsa "gerçek anlam" ve "mecaz anlam" ayrımı sorulmuştur. Böyle bir soruyla karşılaşıldığında, seçenekler arasında yan anlamda kullanılmış sözcükler de verilebileceği için dikkatli olunmalıdır. Yan anlam, temel anlamla bir şekilde ilişkilidir ve gerçek anlam sayılır. Oysa mecaz anlam tamamen düşsel, gerçek dışı bir anlamdır.

Gerçek ve mecaz anlamlı sözcük sorularında çeldirici olarak yan anlamda kullanılmış sözcükler verilir.

Bazı sorularda geçen "düşsel öge" kavramı da mecaz anlamla ilgilidir.

Temel anlam (TA), yan anlam (YA) ve mecaz anlamla (MA) ilgili aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Yol:

- ↳ Çocuk evin yolunu sordu. (TA)
- ↳ Mahallemizin yolu nihayet asfaltlandı. (YA)
- ↳ Bu soruyu farklı bir yolla da çözebiliriz. (MA)

Kafa:

- ↳ Kafan, hâlâ omuzlarının üzerinde duruyor. (TA)
- ↳ Fazla zorlayınca çivinin kafası koptu. (YA)
- ↳ O adam, zaten kafasızın tekidir. (MA)

Büyük:

- ↳ Uzun bir yolculuktan sonra büyük bir evin önünde durduk. (TA)
- ↳ Benim öğrencilerim, büyüklerine karşı saygıda kusur etmezler. (YA)
- ↳ Büyük düşünenler, toplumlarına her zaman bir şeyler kazandırmıştır. (MA)

Terimsel Anlam

Bir bilim, sanat, spor ve meslek dalıyla ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim anlamlı sözcükler denir.

⊙ Açı, üçgen, dikdörtgen

Matematik

⊙ Roman, öykü, kafiye, aruz

Edebiyat

⊙ İsim, kök, gövde, fiil

Dil bilgisi

⊙ Pota, minder, skor

Spor

⊙ Dava, mahkeme, yargıç

Hukuk

Soyut-Somut Anlam

Somut Anlamlı Sözcükler:

Beş duyardan herhangi biriyle algılanabilen kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

Hava, su, toprak, ağaç, deniz, masa, sandalye...

Soyut Anlamlı Sözcükler:

Beş duyu ile algılanamayan, zihinde tasarlanan kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

Sevgi, umut, adalet, özgürlük, mutluluk, heyecan, aşk...

Nitel-Nicel Anlam

Nicel Anlamlı Sözcükler:

Varlıkların ölçülebilir, sayılabilir özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

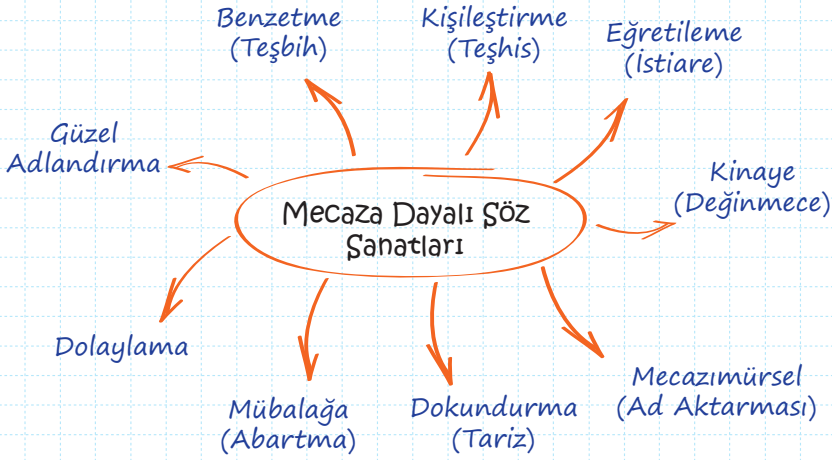
- Geniş bahçeli bir ev aldı İstanbul'da ve emekli olunca oraya taşındı. (alan ölçüsü)
- Uzun bir moladan sonra yolcular tekrar araçlara bindiler. (zaman ölçüsü)
- Yüksek bir maaşla yeni işine başladı. (sayı-para ölçüsü)

Nitel Anlamlı Sözcükler:

Varlıkların ölçülemeyen, sayılamayan özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- Onun babası çok geniş biridir, hiçbir şeye kolay kolay kızmaz. ("rahat" anlamında)
- Uzun etme işte, bu iş bugün bitecek dedim sana. ("nazlanma, direnme" anlamında)
- Yüksek hedeflere ulaşmak, çok fedakârlık gerektirir. ("ulaşılması güç" anlamında)

Söz Sanatları

Benzetme (Teşbih)

Bir nesnenin, varlığın niteliğini daha etkili biçimde anlatmak için nitelikçe üstün bir varlıktan yararlanma yöntemine "benzetme" denir.

Örnek:

- ☆ Selvi gibi uzun boylu bir güzele vuruldu.
- ☆ Kar gibi beyaz çamaşırlar getirmiş yanında.
- ☆ Tilki gibi kurnaz çocuktur.
- ☆ Adamın gözleri sanki bir ateş.

Benzetme ve kişileştirme KPSS'de en çok sorulan iki söz sanatıdır.